

היום נלמד בעזרת ה':

סנהדרין דף כה

למדנו במשנה המלוה בריבית שגם הוא פסול לעדות. ומוסיף רבא שגם הלווה בריבית פסול, ומה שכתוב במשנה המלווה, היינו הלואה שנעשית בריבית, והיינו בין הלווה בין המלוה בין העדים, כולם פסולים לעדות.

בר ביניתוס, אסהידו ביה תרי סהדי: הגמ' מביאה מעשה באדם ששמו בר בינתוס, ששני עדים העידו עליו, אחד העיד שהוא הלווה בריבית, והשני העיד הוא הלווה לריבית. ורבא פסל את בר בינתוס לעדות, מחמת אותה עדות. ואע"פ שהעד השני העיד על עצמו שהוא לווה בריבית ואם כן הוא גם כן פסול לעדות, ואינו יכול לפסול את בר בינתוס. כיון שרבא אמר שאין אדם משים עצמו רשע, אם כן העד השני אינו יכול לפסול עצמו לעדות, ולכן בר בינתוס נפסל.

ההוא טבחא דאישתכח דנפקא טריפתא מתותי ידיה: היה טבח שנמצא שמוציא טריפות למכור בשוק, ורב נחמן העבירו מכשרותו. והלך אותו טבח ועשה תשובה, והיינו שגידל שערו וצפרניו לצורך תשובה. ורב נחמן רצה להחזירו מחמת כך. ורבא אמר לו שאולי הוא בא להערים כדי שיחזיר אותו אף שאינו מתכוין לחזור בתשובה, כלל ולכן אין להחזירו עד שילך למקום שלא מכירים אותו, ויחזיר אבידה לבעליה, או שיוציא טריפה מתחת ידו, אף שיהא בזה נזק ממוני.

למדנו במשנה מפריחי יונים שפסולים הם לעדות. והגמ' מבארת שמפריחי יונים היינו שהם משחקים שהיונה שתקדים לבוא לפני היונים האחרים, היא המנצחת, ושאר בעלי היונים ישלמו לבעל יונה זו מעות. ורב חמא בר הושעיא פירש שמפריחי יונים היינו שאדם שיש לו אומנות שיודע להביא יונים משובכים של אנשים אחרים אל שובכו, אף שהיונים היו הפקר, כיון שקיננו אצל אנשים אחרים, מפני דרכי שלום תיקנו חכמים שלא ליקח אחד מהשני.

מאן דאמר אי תקדמיה יונך ליון, מאי טעמא לא אמר ארא: מבארת הגמרא שהטעם של מי שסובר שמפריחי יונים היינו המשחק שהיונה של מי תקדים, לא

פירש שהכוונה לאדם שיש לו אומנות להביא יונים משוכך של אדם אחר לשוכך שלו. משום שארא אינו גזל מהתורה, אלא רק מפני דרכי שלום. ומאיך שמי שביאר שהוא האומן לקחת יונים משוכך של אדם חאר לשוכך שלו, לא פירש שהוא המשחק היונה של מי תקדים, משום ודאי שפסול, שהרי הוא כמשחק בקוביא, שנכתב במשנה שהוא פסול. אמנם רב חמא בר הושעיא סבר שצריך לכתוב גם משחק בקוביא שהוא תולה בדע תעצמו, וגם מפריחי יונים שהוא כתולה בדעת אחרים היינו היונים. שאולי דוקא בתולה בדעת עצמו נחשב לגזלן, משום שהוא בטוח בעצמו שיצליח במעשיו, ולכן מקנה, אבל אינו גומר בדעתו להקנות לחבירו אם יפסיד, שחושב שהוא צד שלא יהא כלל. וכן צריך לכתוב את המשחק ביונה אף שהוא כתולה בדעת אחרים, משום שהוא בטוח שהוא יודע להקיש ולזרז את היונה שלו שתבוא ראשונה, וכך לא גמר בליבו להקנותך לחבירו כשהוא ינצח, משא, כמשחק בקוביא הוא מקנה בלב שלם.

קושיא: מיתבי המשחק בקוביא אלו הן: שכתוב בכרייתא שמשחק בקוביא היינו גם בפסיפסים ובקליפי אגוזים ורימונים. וחזרתן בתשובה היינו ממתי שישברו את המשחק. ואפילו בחינם לא ישחקו. ומלוא ולוה בריבית פסולים וחזרתן בתשובה הוא ממתי שיקרעו שטרי החובות, ולא ילוו אפילו לגוי בריבית. ומפריחי יונים היינו שגורמים ליונים ואף שאר בעלי חיים להלחם בזה בזה. וחזרתן בתשובה ממתי שישברו את הכלים שבהם מזרזים את הבעלי חיים להזדרז, ולא ישחקו כן אפילו במדבר, שאין שם בעלים על היונים כלל. וסוחרי שביעית היינו שעשו מסחר בפירות שביעית, וחזרתן בתשובה ממתי שכשיגיע שנת שמיטה נוספת, ולא יסחרו עוד בפירות שביעית. ורבי נחמיה אומר שצריך שגם יחזירו את הממון שהרוויחו על ידי המסחר בפירות שביעית, ויתנום לעניים. ומדייקת הגמ' שרואים שבמפריחי יונים כתו שהוא הדין שאר בעלי חיים, ואם הכוונה לאומן שיודע להביא יונים משוכך של אחרים לשוכך שלו, מה שייך לומר זאת בשאר בעלי חיים.

תירוץ: אין בשור הבר: ששייך גם בשור הבר אומנות זו. ויש מחלוקת אם הוא מין חיה או מין בהמה.

תנא הוסיפו עליהן הגזלנין והחמסנין: והכוונה בגזלנין שאם אחד לקח לעצמו ממציאה שמצאו חש"ו, בתחילה לא סברנו שהוא פסול לעדות כיון שאין מציאת חש"ו מצויה, לא גזרו בזה חכמים, או משום שהרי אין זכיה לחש"ו, והיא אסורה רק

מפני דרכי שלום, ובזה לא פסלו חכמים לעדות. ולבסוף גזרו משום שסוף כל סוף הוא לוקח ממון שאינו שלו.

והחמסנין: בתחילה סברה הגמ' שאינו פסול לעדות, כיון שהוא משלם בעד מה שלקח, והוא בדרך מקרה בלבד. ולבסוף פסלו אותם כיון שחכמים ראו שהוא דבר מצוי שחוטפים אחד מחבירו.

תנא עוז הוסיפו עליהן, הרועים, הגבאין והמוכסין: והחידוש ברועים שהם פסולים שבתחילה חשבו חכמים שהבהמות נכנסות לשדות זרים דרך מקרה ולא בכוונה, ולבסוף ראו שהבעלים מכניסים אותם בכוונה, לכך פסלו אותם. וכן גבאים ומוכסין בתחילה חשבו חכמים שהם לוקחים לפי מה שקצב המלך לקחת מכל אחד, ולבסוף שראו חכמים שהם לוקחים יותר מהקיצבה, לכך פסלו אותם.

אמר רבא רועה שאמרו אחד בהמה דקה ואחד רועה בהמה גסה: ששניהם פסולים לעדות.

קושיא: ומי אמר רבא הכי: והרי רבא בעצמו אמר שרועה בהמה דקה פסולין רק בארץ ישראל אבל בחו"ל כשרים, ואילו רועה בהמה גסה כשרים גם בארץ ישראל.

תירוץ: ההוא במגדלים איתמר: שדברי רבא אלו שמכשירים בהמה גסה אין מדובר ברועים, אלא מדובר באנשים שמגדלים בבתיהם, שרק בבהמה דקה שיש חשש שיברחו לשדות אחרים פסלו, אבל לא בבהמה גסה..

הכי נמי מסתברא: שדעת רבא שגם רועה בהמה גסה פסול, שהרי כתוב במשנתנו שיכול הבעל דין לומר נאמנין עלי שלושה רועי בקר, ומשמע שרק בגלל שהוא מקבלם לעדות הם יכולים להעיד אבל בלא זה הם פסולים. ודוחה הגמ' שהוא מקבל אותם לדון לא ולא להעיד, שלעדות אכן אין צריך שיקבלם עליו. אבל לדון כיון שאינם יודעים לדון צריך לקבלם. ולכך כתוב שלושה ולא רק שנים, שהרי לעדת מספיק שני עדים. והחידוש בשלושה רועי בקר יותר מאשר שאר בני אדם שלא יודעים לדון, הוא שכיון שאינם מצויים בדיון, היינו אומרים שאפילו אם קיבלם יוכל לחזור בהם, כיון שהם מופקעים מלדון, קמ"ל.

אמר רב יהודה: אפילו רועה שעדין לא ראינוהו שמכניס בהמותיו לשדות אחרים, הרי הוא פסול. אבל גבאי כשר, כל שלא שמענו עליו שלוקח יותר ממה שנקצב.

אבנה דרבי זירא, היה גובה מסים במשך שלוש עשרה שנים. ומנהגו היה שכששר העיר היה מגיע, היה אומר לתלמידי חכמים בני העיר את הפס' "לך עמי בא בחדריך" כדי שלא יראה אותם, ולשאר האנשים היה אומר ברמז שר העיר הגיע לעיר וישחוט האב בפני הבן, היינו שיקח את הממון שלנו, ובכך רמז להם שלא כדאי ששר העיר יראה אותם, ועכשיו יחשוב שתושבי העיר מועטין, ואין ממי לגבות. ואכן כולם התחבאו, ואמר לשר העיר ממי נגבה כאן כסף, והרי תושבי העיר מעטים.

כי ניחא נפשיה: לפני שמת אביו של ר' זירא, אמר שיש לו בסדין שבבית כסף שגבה מאיש פלוני, שחשב שיצטרך לו לצורך המלך ולבסוף התרצה שר העיר ועדין לא החזיר לאותו האיש את כספו. ובזה מוכיחה הגמ' את צידקותו.